

Dr. Elif Irmak BÜYÜK
İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı

MEDENİ USUL HUKUKUNDA İNŞAI DAVA ve İNŞAI HÜKÜM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. ÇALIŞMANIN AMACI VE İNCELEME PLANI.....	1
II. TERMİNOLOJİ SORUNU	4

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR VE İNŞAİ DAVAYLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER

I. İNŞAİ HAK KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ	7
II. ANA HATLARIYLA İNŞAİ DAVA KAVRAMI	13
III. İNŞAİ DAVANIN TARİHİ GELİŞİMİ.....	19
IV. GERÇEK OLAN - GERÇEK OLMAYAN İNŞAİ DAVALAR.....	26
V. İNŞAİ DAVANIN HUKUKİ NİTELİĞİ	30
A. Özel Hukuk Teorisi	30
B. Kamu Hukuku Teorisi.....	32
C. Karma Teori	34
1. Gerçek Olmayan İnşai Davaların Hukuki Niteliği.....	34
2. Gerçek İnşai Davaların Hukuki Niteliği	36

D. Değerlendirme ve Görüşümüz	38
VI. İNŞAİ DAVALARDA DAVA KONUSU	43
A. Dava Konusu Olarak İnşai Hakkı İleri Süren Görüş.....	43
B. Dava Konusu Olarak Talep Sonucunu İleri Süren Görüş.....	44
C. Dava Konusu Olarak Talebi ve İnşai Sebepleri Birlikte İleri Süren Görüş.....	45
D. Değerlendirme ve Görüşümüz	47
VII. USULİ İNŞAİ DAVALAR.....	51
A. Genel Olarak.....	51
B. Medeni Usul Hukuku Alanındaki Usuli İnşai Davalar	56
1. Yargılamanın Yenilenmesi Davası.....	56
2. Değişiklik Davası.....	57
3. Hakem Kararlarının İptali Davası	59
4. İrade Bozukluğu Sebebiyle Usuli Sözleşmelerin İptali	60
C. Takip Hukuku Alanındaki İnşai Davalar ile İnşai Sonuç Doğuran Hukuki Yollar.....	62
1. İtirazın Kaldırılması.....	62
2. Takibin Taliki ve İptali	63
3. Hacizde ve İflasta İstihkak Davaları	65
a. Hacizde İstihkak Davası.....	65
b. İflasta İstihkak Davası	70
4. İhalenin Feshi	71
5. Hacizde ve İflasta Sıra Cetveline İtiraz Davası.....	73
6. Konkordatonun Feshi	75
7. Tasarrufun İptali Davası.....	76
8. İflas Davası	79
9. İflasın Kaldırılması.....	81
D. Bazı Mahkeme Usul İşlemlerinin ve Usul Hukuku Kurumlarının İnşai Nitelik Taşıyıp Taşıyamaları Bakımından Değerlendirilmesi.....	82

1. Kanun Yolu İncelemesi Sonucunda Verilen Kararların Değerlendirilmesi	82
2. Usuli Müktesep Hak Etkisinin Değerlendirilmesi.....	85
VIII. KAMU HUKUKUNDA İNŞAİ DAVALAR VE İNŞAİ KARARLAR.....	90
A. İdari Yargıdaki İptal Davaları.....	90
B. Yürütmeyi Durdurma Kararı	98
C. Vergi Hukukundaki İnşai Davalar	100
D. Anayasa Yargısındaki İnşai Kararlar	102
1. Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Üzerine Verdiği Kararların Hukuki Nitelik Yönünden Değerlendirilmesi	102
2. İptal Kararları.....	104
IX. İNŞAİ DAVALAR VE NUMERUS CLAUSUS İLKESİ.....	105
A. Genel Olarak	105
B. İnşai Davalar ve Kıyas.....	107
C. Hâkimin Hukuk Yaratmasıyla İnşai Dava Tesisi (Kanunu Aşan Hâkim Hukuku)	115
D. Tarafların Anlaşmasıyla İnşai Dava Tesisi.....	121
E. Değerlendirme ve Görüşümüz	124

İKİNCİ BÖLÜM
İNŞAİ HÜKÜM: ÖZELLİKLERİ,
UNSURLARI VE TÜRLERİ

I. İNŞAİ NİTELİKTEKİ MAHKEME KARARLARI	133
A. Giriş.....	133
B. İnşai Hüküm	133
C. Çekişmesiz Yargıda Verilen İnşai Kararlar	135
D. İnşai Nitelikteki Geçici Hukuki Koruma Kararları	140

II. İNŞAİ HÜKMÜN DİĞER HÜKÜM ÇEŞİTLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	145
A. İnşai Hüküm - Tespit Hükümü.....	145
1. Genel Hatlarıyla İki Hüküm Türünün Karşılaştırılması.	145
2. Hukuki Niteliği Tartışmalı Olan Dava Örnekleri.....	148
a. Geçersizlik Davaları	148
i. Genel Olarak Hukuki İşlemlerde Hükümsüzlük..	148
ii. Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı ve İptali Davası.....	151
iii. Evliliğin Butlanı Davası.....	157
b. Kira Tespit Davası.....	161
c. Taşınmaz Mülkiyetinin Olağanüstü Zamanaşımıyla Kazanılması.....	166
B. İnşai Hüküm - Eda Hükümü	170
1. Genel Hatlarıyla İki Hüküm Türünün Karşılaştırılması.	170
2. Hukuki Niteliği Tartışmalı Dava Örnekleri.....	173
a. Karşılaştırmalı Hukukta İrade Beyanının Verilmesi Davası.....	173
b. Taşınmaz Mülkiyetinin Mahkeme Kararıyla Kazanımı.....	179
c. Taşınmaz Satış Vaadine Dayanan Tapu Düzeltme Davaları	182
d. Kira Sözleşmesine Tabi Taşınmazların Tahliye Davaları	184
III. İNŞAİ HÜKMÜN TÜRLERİ	189
A. Tam İnşai Hüküm - Eksik İnşai Hüküm	189
B. Pozitif ve Negatif İnşai Hüküm.....	191
C. Örtülü İnşai Hüküm	193
D. Hâkimin Takdir Yetkisine Bağlı İnşai Hükümler.....	197
IV. HAKEM YARGILAMASINDA İNŞAİ HÜKÜM	200
V. İNŞAİ DAVANIN DAVAYI SONA ERDİREN TARAF İŞLEMLERİYLE SONUÇLANMASI.....	207

A. İnşai Davalarda Feragat	207
B. İnşai Davalarda Kabul.....	212
C. İnşai Davalarda Sulh	216

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İNŞAİ ETKİ

I. İNŞAİ ETKİ.....	217
A. Tanımı	217
B. Hükümün Diğer Etkileriyle Karşılaştırılması.....	219
1. İnşai Etki ve Unsur Etkisi	219
2. İnşai Etki ve İcrai Etki.....	221
3. İnşai Etki ve Kesin Hüküm Etkisi.....	222
a. Genel Olarak	222
b. İnşai Hükümün Maddi Anlamda Kesin Hüküm Etkisine Sahip Olup Olmadığı Sorunu.....	224
II. İNŞAİ TESİRİN ZAMANSAL SINIRLARI.....	229
A. Geleceğe Etkili (Ex Nunc) İnşai Hükümler	230
B. Geçmişe Etkili (Ex Tunc) İnşai Hükümler.....	231
III. İNŞAİ ETKİNİN SUBJEKTİF SINIRLARI	235
A. Doktrindeki Görüşler	235
B. Değerlendirilme ve Görüşümüz.....	241
IV. İNŞAİ HÜKMÜN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE TESİRİ VE HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI	245
A. Genel Olarak.....	245
B. İnşai Hükümden Etkilenen Üçüncü Kişilerin Belirlenmesi ..	247
C. İnşai Hükümden Etkilenen Üçüncü Kişilere Tanınan Hukuki Çareler.....	256
1. İnşai Dava Yargılamasına Üçüncü Kişilerin Katılması için Öngörülen Hukuki Çareler	256
a. Genel Olarak	256

b. Fer'i Müdahale.....	257
c. Dava Arkadaşlığı Biçiminde Fer'i Müdahale.....	260
d. Mahkemenin Üçüncü Kişiyeye Davayı Bildirmesi ve Yargılamaya Daveti.....	266
i. Genel Olarak.....	266
ii. Karşılaştırmalı Hukuktaki Düzenlemeler.....	267
iii. Türk Hukukundaki Düzenlemeler.....	274
(a) Genel Olarak.....	274
(b) Babalık Davasının İhbarı.....	275
(c) Taşınmaz Mülkiyetinin Olağanüstü Zamanaşımıyla Kazanılması Amacıyla Açılan Tescil Davasının İlanı.....	277
(d) Gaiplik Talebinin İlanı.....	278
(e) Aile Yurdu Kurulması ve Kaydın Sildirilmesi Talebinin İlanı.....	279
(f) Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı ve İptali Davasının İlanı.....	279
(g) İİK'da Öngörülen İflas, Konkordato ve Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasıyla İlgili İlanlar.....	279
e. Düzenlemelerin Değerlendirilmesi ve Görüşümüz....	284
f. İnşai Tesirden Etkilenen Üçüncü Kişiler İçin Önerilen Diğer Çareler.....	290
D. İnşai Hükümden Etkilenen Üçüncü Kişilere Kanun Yolu Aşamasında Sağlanan Hukuki Çareler.....	292
1. Genel Olarak.....	292
2. Fer'i Müdahilin Kanun Yoluna Başvurması.....	292
3. Tierce Opposition (Üçüncü Kişinin İtirazı Davası).....	297
4. Değerlendirme ve Görüşümüz.....	301
SONUÇ.....	309
KAYNAKÇA.....	317